

Opravdu velká mystifikace
4.2.2012 Lidové noviny
VÁCLAV HOŘEJŠÍ

Politikům vadí veřejnoprávní status vysokých škol a jejich nezávislost na vládnoucí garnituře

Petr Kamberský se pustil zostra do kritiků nynějších „dobešovských reforem“ vysokých škol (Velká školská mystifikace, Orientace LN, 28. ledna). Domnívá se, že jejich odpor je veden jakýmsi slepými instinkty, a nabádá, abychom jim nepodléhali. Můj dojem bohužel je, že novinář přistoupil k psaní svého článku s předem vytvořeným, ideologicky založeným názorem a jen hledal selektivně argumenty na jeho podporu. Velice ovšem oceňuji, že o pár stránek dál dostal příležitost vyvrátit Kamberského omyly Pavel Ripka, děkan Fakulty elektrotechniky ČVUT.

Naprosto však nechápu, jak si někdo může myslet, že lékem na neduhy vysokých škol může být „Dobešova reforma“, jejímiž hlavními body by mělo být zavedení školného (jehož placení bude odloženo na dobu po absolvování) a výrazné posílení vlivu státu (ministerstva) na chod školy.

Myslím, že školné už dnes z dobrých důvodů nehájí ani jeho někdejší zastánci. To, že by mohl ministr jmenovat třetinu členů nově zavedeného klíčového orgánu vysoké školy, vypadá celkem neškodně. Čertovo kopýtko je ale v tom, že jakmile vejde v platnost takovýto zákon, budou otevřeny dveře k jeho snadné novele, ve které se třetina změní na polovinu nebo i více. A hlavně – po smutných zkušenostech s našimi politiky hrozí vážné nebezpečí, že lidé jmenovaní ministrem budou straničtí kamarádi nebo spříznění lobbisté.

Kamberský tvrdí, že „teze, podle níž se politici snaží zlikvidovat svobodu zdejších univerzit, není nic jiného než velký intelektuální kýč“. Nemá pravdu. Jsem hluboce přesvědčen, že spouště politiků opravdu velmi vadí veřejnoprávní status vysokých škol a jejich značná nezávislost na momentálně vládnoucí politické garnituře. A že by tento stav chtěli změnit.

Udivuje mě, jak mnozí politici a novináři soustavně přeceňují význam formálních reforem. Pro politiky je určitě z mnoha důvodů (i pokud odhlédneme od těch nekalých, tušených v pozadí) lákavější a snazší sepsat nové zákony a předpisy, než prostě důsledně usilovat o to, aby se podstatně zvýšila kvalita fungování existujícího systému. Ono se totiž pravidelně ukáže, že po provedení nákladné reformy věci opět nefungují, protože se nezreformovalo to hlavní – lidé (hlavně ti „nahore“).

Proč MŠMT například dosud nikdy neřeklo, co konkrétně by se mělo ve fungování vysokých škol zlepšit? Proč nezorganizovalo důkladný, nezávislý audit všech vysokých škol alespoň na takové úrovni, jak už to několikrát provedla Akademie věd? Dnešní „reformní“ snahy proto v mých očích vyznívají falešně jako zástěrka pro mnohem méně ušlechtilé cíle.

Foto popis| Friedrich Heinrich Alexander Freiherr von Humboldt – na německého učenice se odkazují všichni vzdělanci, kteří prosazují univerzitu jako instituci, jež je účelem sama o sobě, představuje jednotu výuky a výzkumu a sama monopolisticky určuje, co je vědecky relevantní a co nikoli.

O autorovi| VÁCLAV HOŘEJŠÍ, imunolog Autor, ředitel ÚMG AV ČR, je profesorem na PŘF UK

URL| <http://archiv.newton.cz/ln/2012/02/04/b95351c33cb4d96b82d80f81c9dc0a34.asp>